



~ 1 ~

05.11.2020

דף מידע 246

חברי ארגון נכבדים

לאחר עשרות שנים של קיומו של מבנה עיריית בילגוראיי, השנה זכה ל "מתיחת פנים"

מזמין אתכם לביקור ציורי ביום השוק הבילגוראיי שלפני המלחמה.

הפגנות סוערות כנגד איסור ההפלות בפולין שאינן פוסחות על בילגוראיי

פעילויות הנצחה וזיכרון ליהודי בילגוראיי ב 02.11.2020

ספר חדש על מחנה ההשמדה בלז'ץ ראה אור ע"י ארגון יוצאי קרקוב

על "היציאה", בתקשורת, של חברנו שלמה שרף והעליהום התקשורתי עליו

פעילויות החודש בבית לייזיק:

מיידע מבית התפוצות

כללי:

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129



~ 2 ~

לאחר עשרות שנים של קיומו של מבנה עיריית בילגוראיי, השנה זכה ל "מתיחת פנים" [י. בר-און]

הכוונה של השיפוץ הייתה גם הגדלתו במעט אך גם ליצור לו מראה חדש ומודרני יותר וסביבת עבודה נוחה יותר. העבודה לא פסחה גם על עבודות פיתוח בחזית המבנה שתהפוך לכיכר נוחה שתשמש כשטח ציבורי [Plac Wolności]. עלות הפרויקט היא 21,334,776 זלוטי. מתוך זה העירייה קיבלה מהאיחוד האירופאי תקציב של 11,379,632 זלוטי. השיקום שעדיין בתהליך כולל גם את מערכת הניקוז, פארק, תאורת רחוב, מערכת ניטור על הקורה בשטח המשוחזר, מערכת תקשורת, וביתנים לשימוש של מרכז מידע לתיירים, שירותים ציבוריים. ובנוסף הקמת אמפיתיאטרון, ריצוף במשטחי גרניט, ושתילת צמחייה.

גם הנקודה היהודית באה לכלל ביטוי: מה שמשמש שם כ "קו הזמן" שעל הריצוף, ישנם עליו שני תבליטים המשובצים בריצוף [ראו תמונות בהמשך] והקשורים ליהודי העיריה: האחד מזכיר שיצחק בשביס זינגר גר בבילגוראיי. השני מציין את מועד ההכחדה של יהודי בילגוראיי. על לוח גדול בחזית העירייה ישנה תמונה של בית הקברות היהודי וכיתוב על יהודי בילגוראיי.

זאת הזדמנות להיזכר בתקופות ישנות יותר של מבנה זה כאספקלריה לבילגוראיי בימים שלפני מלחמת העולם השנייה, עת הייתה עיירה עם רוב יהודי, ובבחירות למועצת העיריה, כדי שלא יהיה ליהודים רוב, גייסו את נוצרי הכפרים שמסביב "שינהרו בהמוניהם לקלפי". ועם כל זאת שירתו במועצת העיר לא מעט יהודים ובתמונה המצורפת של חברי המועצה משנת 1883 רואים יהודים ובריטום של חברי המועצה מוצאים שמות כליכטנשטיין. קליכשטיין, ארון גרוסמן, ונוסים וייסמן אך די להביט על הפנים המזוקנות בתמונה, אי אפשר לטעות שהם יהודים. הכרוניקה המתוארת בזאת באמצעות תמונות בית העירייה מלמדת על קורות העירייה: ממשיכה דרך הרס בילגוראיי, הכיבוש הגרמני, השיקום שלאחר המלחמה ועד השיפוץ של השנה של העירייה.

מבנה העירייה עמד תמיד באותו מקום שהוא נמצא גם היום. היו זמנים [בשנות העשרים והשלושים שהיו בו חדרים פנויים אותם השכירו למטרות מגורים. כך, לדבריה של רבקה' ניב בקומה השניה התגוררה משפחתה של אמה, משפחת פוקס ומתחתם משפחת הוניגבוים. ליד מבנה העירייה, במקום של הרחבה של היום הייתה כיכר השוק "רינק". ומסביב חנויות בבעלות סוחרים יהודיים, לאמה של רבקה [הגב' פוקס ז"ל] הייתה שם מעדניה שלדברי חברתנו הקשישה וילידת בילגוראיי, הנקה [שפר] זילברצוויג, היה מקום מפגש קבוע של צעירי העיריה שנפשמ חשקה בגלידות של גב' פוקס. במאה העשרים, עד המלחמה הייתה כיכר השוק מארחת בכל יום חמישי בשבוע המונים שהגיעו ליום השוק. היו הם איכרים שבאו מכפרי הסביבה עם מרכולתם והתמקמו בשוק, וכל מי שידו הייתה משגת וגם כאלה שידם לא הייתה משגת לקנות פקדו את המקום בהמוניהם.

אז מה עושה את זה יותר ברור מתמונות? והרי הם לפניכם:

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129



~ 3 ~

העירייה וכיכר השוק בשנים שלפני מלחמת העולם השנייה



חברי מועצת העיירה 1897 ביניהם יהודים

אירוע חגיגי ב 1935 בחזית העירייה

העירייה וכיכר השוק כפי שנראו לאחר ההפצצה והשריפה ב 16.09.49



ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

ארגון יוצאי בילגוראיי בישראל
Bilgoraj Jewish survivors Organization - Israel
www.bil-is.com

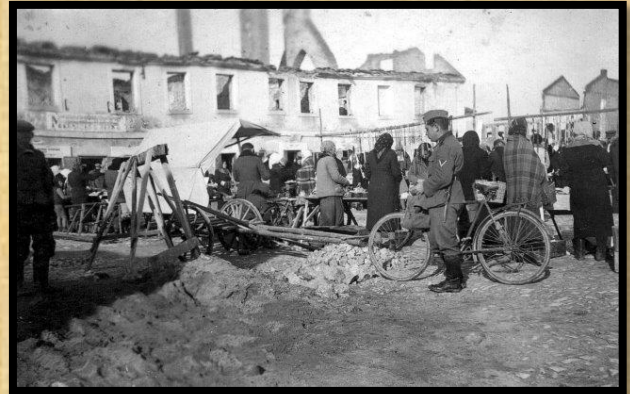


~ 4 ~

העירייה והשוק כפי שנראו בזמן המלחמה ולאחר הבניה מחדש בתחילת שנות החמישים



המבנה במקום זה שנהרס בהפצצה



העירייה - יום שוק ללא יהודים בילגוראיי תחת כיבוש 1942

העירייה כפי שנראתה עד השיפוץ



המראה החדש של העירייה לאחר השיפוץ השנה



ראש העיר יאנוש רוסלאן על רקע מבנה העירייה

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 5 ~

כיכר ורחבת העירייה עם אזכור נושאים יהודיים [תמונות באדיבות ארתור בארה]



למעלה מימין תמונת בית העלמין תמונת בית הכנסת בשטעטל ומימין
 למטה תמונת בית הכנסת ההרוס

"קו הזמן", תבליטי מתכת עם ציון מאורעות ושנים בתולדות בילגוראיי



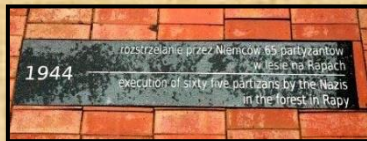
1939 כיבוש והריסת בילגוראיי



1917-1922 י.ב.זינגר זוכה פרס נובל
 לספרות גר כאן.



1578 המלך סטפן באטורי נותן לאדם
 גורייסקי צ'רטר להקים עיר



1944 רצח 65 פרטיזנים ביער רפא



1942 השמדת יהודי בילגוראיי

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
 ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
 פקס: 03-5718129



~ 6 ~

מזמין אתכם לביקור ציורי ביום השוק הבילגוראיי שלפני המלחמה.

קטע זה לקוח מתוך ספרו של אבי שמואל בר-און "והשמים שתקו" שנכתב על ידו ביידיש ותורגם על ידי י. בר-און לעברית]

"במרכזה של העיירה הייתה כיכר, כיכר השוק הגדולה. משך כל ימי השבוע חיכתה הכיכר ליום החמישי, יום היריד. ביום זה הייתה הכיכר לא רק מרכזה של העיירה, כי אם מרכזה של תבל ומלואה... מכל הסביבה זרמו אליה המוני איכרים על משפחותיהם, מי בעגלות הסוסים שלהם ומי ברגל. הצפיפות הלכה ורבחה. בעלי עגלות, מבעוד ערב, עמסו את הסוחרים ומרכולתם ושרכו דרכם במשעולי היער. משהגיעו לשוק הגדול, התערבבו במקומיים, ולמספר השעות הקרובות יצרו הם יחדיו רעש שווקים, עד שנתקף שומע, שאינו מורגל לזאת, בסחרחרות. לבד מסוחרים וקונים הגיעו ליום שוק שכזה גם 'סתם מסתובבים' סקרנים. היו אלה אנשים ללא כל עיסוק, הולכי בטל שכיסיהם היו ריקים לחלוטין... הסתובבו הללו בין הימיש-משי של אנשים וסחורות, לטשו עיניהם בשבוע הפרוש לפנייהם, ובלב דואב וידיים ריקות חזרו לבתיהם מוכי הרעב.

בין אם באו דלפוני העיירה לשוק, בין אם לאו, מרעשו וההמולה שבו לא נגרע דבר. הכל היה בו תוסס: סחבו מן הדוכנים, משל כל הקודם זוכה, שקי גרעינים, תבואה, מיני ירקות, חלב ותוצרתו, ביצים, פירות העונה ועופות. מחירים 'רצו' מפה לאוזן, הנה ושמה, דיבורים בנעימת שיכנוע, נסיונות להשפיע, מלים בעגה של להט מסחרי, משא ומתן, מקח וממכר, פשרות שבוטאו בטפיחה על כף היד כסימן לסגירת עיסקה, כסף הוחלף בטובין שנמשכו במהירות מן העגלות בידי הקונים, ולא פחות מהר הוסתרו המעות על ידי האיכרים בתוך כותנות הפשתן הגסות שלהם סמוך לחזה. מתוך דוכניהם מכרו יהודים מיני לבוש: מכנסיים, כותנות, חליפות, כובעים, מנעלים ומגפיים; נפות לסנן בהן קמח, כדים לחלב. לאיכרים הצעירים בעלי נטיה גנדרנית, מכרו יהודים צווארונים לבנים ועניבות, ולבנות האיכרים — חצאיות, חולצות ומטפחות-ראש. מימי השוק נהנו במיוחד בעלי החנויות הקרובות לכיכר העיר. חנויותיהם הוצפו בקונים. שם קנו האיכרים בדים לחליפות וללבנים, קמח, קטניות וסוכר, שמן, עטרן לסוך בו מגפיהם, נפט, ברזל, מסמרים וחבלים. ומה לא קנו האיכרים? ... היו גם איכרים שרק הספיקו לקבל את פדיונם וכבר נמצאו במסבאה. עולם לעצמו היה שוק הבהמות. בניגוד לדוחק ששרר בשוק הרגיל עד שקשה היה לעין לעקוב אחר המתרחש בו. בשוק זה היו פחות בני אדם, אך בשר היה שם לרוב.

הבהמות עמדו קשורות, מעלות גרה, הניפו זנבותיהן וכלל לא התייחסו לידיים הרבות שבדקו את שומן גבן, או מיששו ומשכו בפטמות עטיניהן. סוחרים אלה ידעו במיומנות להעריך את כמות הבשר והשומן של הבהמה, או כמות החלב שהיא יכולה להניב. אף לסוחרים הסוסים היו דרכים ושיטות להערכת סחורתם. בעיניים מנוסות בדקו את גופו של הסוס, תוך שסובבים היו סביבו ומחפשים פצעים ומורסות, פשקו את שפתי הסוס ומנו את שיניו, הרימו רגל ובדקו את מצבה, שמא אין עוד על מה להצמיד את פרסת הברזל. הם הריצו את הסוס, ותוך כדי כך אמדו את עצמת רגליו ויציבותן. וכך, היו

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129



~7~

סוחרים ששפר עליהם גורלם, זכו ליום מוצלח והרוויחו, אך היו גם כאלה שחרף היותם חכמים ומבינים הפסידו את כספם ונותרו בעלים לצרות...

רק יום אחד בשבוע שקקה העיירה חיים. ביתר הימים רדומה הייתה ושקועה, זנוחה מאל ואדם. מהכיכר המרכזית שבזוהמתה דמתה למורסה ממגלת, לבר מינן שלא קברוהו, נתמשכו רחובות. פה ושם נמצאו יהודים שחלפו בה במהירות. מובילי המים עברו בה כשהם גוררים את רגליהם בכבדות. הודות להם לא הייתה כיכר השוק שוממה ביתר ששת ימי השבוע.

באותם ימים, משעות הבוקר המוקדמות ועד מאוחר בערב, שרכו רגליהם מן המשאבה לבתי הבעלי-בתים ומשם בחזרה. על כתפיהם הפחוסות מלחץ נשאו אסל-עץ ואליו, כמו אחוזים בצווארו, קשורים היו דליים שחורים מזוקן, שהכילו את המים. צעדיהם היו תמיד מדודים וזהירים מחשש שתאבד ולו טיפה של מים מן הדלי, שתחסר ללקוחם. שנים על גבי שנים, קיץ וחורף, עשרות פעמים בכל יום, עשו אנשים אלה את אותה דרך. שאבו הם ימים ואגמים ממעמקי האדמה, העמיסום על כתפיהם הגרומות והעבירום לבתים ולמאפיות. ושוב תמיד באותה דרך בחזרה אל המשאבה. על גלי האשפה שלא נאספה בשוק העיירה, נערכו מלחמות תמיד בין כלבים לבין מזיקים ושרצים שחיו על הזוהמה. כל ימי השבוע, לבד מימי חמישי, לא הפריע להם איש. הם שוטטו בחופשיות ותרזו אחר מחיית יומם. על אותם גלי אשפה הזדווגו ושם על מיטת השוק המזוהמת השריצו ולדותיהם.

לעתים, נראה היה כלב חוצות מגיע בריצה, ובמלתעותיו אחוזה עצם. הייתה זאת לרוב עצם של בהמה שהקצב שחשקה נפשו לשחק בחיות התאבות זרק אותה אל מחוץ לאטליזו. ודווקא הוא, אותו כלבלב, הקטן בלהקה, שיחק לו מזלו וחטף, ראשון, את העצם. הייפלא שחייב היה לנוס על נפשו, זנבו משורבב בין רגליו ואחריו כלבי הלהקה כולם, מורעבים ורזים, פיותיהם נוטפים ריר, לשונותיהם משתרבות עם הדהירה אחריו ונביחותיהם ממלאות את חלל העיירה. עובר אורח שהיה נקלע למחזה, חיל ורעדה היו אוחזים בו. מי שלא ראה את הכלבלב הקטן הזה עם העצם, ספק אם יבין את עומק הכאב הגלום ברעב.

אותם כלבים, נהגו משך ימים לעקוב אחר ידיו של הקצב שתמיד דם קרוש דבק בהם. כל זיע שלו, כל תנועה, עוררה בהם זיק של תקווה... היו מקרים שנכונים היו לזנק ולחטוף את השאריות, אך הקצב לא זרק להם עצם, רק את צחוקו השבע... צחק הוא אל מול פניהם המורעבות, על כי עלה בידו לשטות בהם... הכלבים התרגלו כבר למשחקיו של הקצב, אך למרות הכל, משרק נדמה היה שיש להם שמץ של תקווה לזכות מן ההפקר, לא רצו להחמיץ הזדמנות זאת. לא תמיד אירע מה שקרה לאותו כלבלב קטן ומחוצף... אנשים וחיות חיו וסבלו יחדיו בעיירה."

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

ארגון יוצאי בילגוראיי בישראל
Bilgoraj Jewish survivors Organization - Israel
www.bil-is.com



~ 8 ~

תמונות של יום השוק ליד עיריית בילגוראיי של לפני המלחמה.



האיכרים מהסביבה מגיעים עם מרכולתם לכיכר השוק הבניין הוא מבנה עיריית בילגוראיי



כיכר השוק של בילגוראיי הומה מסוחרים וקונים לרוב.

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129



~ 9 ~

הפגנות סוערות כנגד איסור ההפלות בפולין שאינן פוסחות על בילגוראיי [י. בר-און]

הפגנות סוערות ובהיקפים גדולים מתקיימות מאז השבוע האחרון של אוקטובר ברחבי פולין. בשל הגבלות על ההפלות. בית המשפט העליון של פולין אסר כמעט לחלוטין על הפלות לרבות איסור להפיל עוברים עם מומים קשים, החלטה שהתקבלה אחרי עתירה של מחוקקים שמרנים בשנה שעברה. ורוב הציבור סבור כי ההגבלות מרחיקות לכת. עם זאת, מנהיג מפלגת השלטון הלאומנית אמר כי יש ניסיון "להרוס" את פולין והכנסייה. במקביל, הקורונה ממשיכה להתפשט בפולין. והממשל יוצא נגד ההפגנות בטענה המוכרת ממחוזות שלטון אחרים לפיהן "ההפגנות - פצצה ביולוגית". הממשלה אומרת כי ההפגנות בימים האחרונים מאיימות להוביל להתפרצות קשה של הקורונה. לפי משרד הבריאות הפולני, 18,820 אובחנו חיוביים ביממה האחרונה, ו-236 איש מתו. בנוסף לכך, בתי החולים עומדים בפני הצפה בחולים, ובכמה מקרים הם דחו חולים. בבילגוראיי ישנו בית חולים קטן שיש בו רק שני מכשירי הנשמה וכחמישים חולי קורונה. הדבר הגיע לכדי תגרה בפרלמנט, כשחברי אופוזיציה אחזו שלטים שעליהם נכתב "זאת מלחמה" ו"בושה". מנגד, מנהיג מפלגת "חוק וצדק" השלטת, ירוסלב קצ'ינסקי, הנחשב לאיש החזק ביותר במדינה, אמר כי לא ניתן להפוך את ההחלטה של בית המשפט החוקתי והוסיף שההפגנות הן ניסיון "להרוס" את פולין. הוא קרא לאזרחים "להגן" על האומה ועל הכנסייה הקתולית. כעת יותר לעבור הפלות רק במקרי אונס, גילוי עריות או כשנשקפת סכנה לחיי האם. המפגינים ובעיקר המפגינות משתמשים בסמל הברק האדום כסמל תנועת המחאה, יו"ר הפרלמנט הספיק כבר להשוות את הברק האדום, סמל תנועת המחאה, לסממן נאצי. ההפגנות לא פסחו גם על בילגוראיי כפי שתוכלו להתרשם מדיווח הטלוויזיה הבילגוראית ראו את הלינק המצורף וכן התמונות המצורפות להלן. ידידנו ארתור בארה כותב לי: "יש הפגנות עצומות כנגד מדיניות הממשלה מזה כשבוע. ההפגנות החלו בשל החוקים הבולשביקיים והפופוליסטיים, החלו בהפגנות נשים, צעירים וגברים רבים הצטרפו אליהן, אלפים מפגינים בערים הגדולות, כ-500 אישה ואיש מפגינים בבילגוראיי. תקוותי שהאזרחים הפולנים ימחקו את הבלילה הפשיסטית-בולשביקית מעל פני האדמה".

הטלוויזיה של בילגוראיי סקירת ההפגנות <https://www.facebook.com/btkredakcja/videos/702005967340874> ארתור בארה מרואיין. החל מדקה 02:00

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

ארגון יוצאי בילגוראיי בישראל
Bilgoraj Jewish survivors Organization - Israel
www.bil-is.com



~ 10 ~



כתבה Ynet על ההפגנות נגד החוק למניעת הפלות בפולין <https://www.ynet.co.il/news/article/H1liMxGdv>

כתבה בנושא זה ב walla <https://news.walla.co.il/item/3395320>

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129



~ 11 ~

פעילויות הנצחה וזיכרון ליהודי בילגוראיי ב 02.11.2020 [י. בר-און]

כרגיל בכל שנה נערכת אזכרה בבילגוראיי ליהודי העיר שניספו. האירועים נערכים ע"י ארגון התרבות זינגר והעירייה כשהדמויות הדומיננטיות הם ארתור בארה וראש העיר יאנוש רוסלן. השנה לא נערך טכס פורמאלי משום שבשל הקורונה ממשלת פולין אסרה על התקהלויות גם בבתי עלמין. אבל אנשי העירייה הגיעו בנפרד, בעצמם, לבית העלמין, הניחו זרי פרחים וחלוקי נחל והדליקו נרות. גם ארתור בארה ויאנוש רוסלן הגיעו, הניחו זרים והדליקו נרות. הטלוויזיה הבילגוראית דאגה לציין את יום השנה בכתבה מרגשת שניתן לראות בפורטל האינטרנטי שלה. וגם בבלוג של ארגון התרבות ע"ש זינגר יש כתבה, והם גם טרחו לרשום בו רשימה אלפביתית של שמות כל הנספים אותה לקחו מאתר אינטרנט שלנו.

ארתור בארה וראש העיר יאנוש רוסלן באו להזדהות ולזכור.



כתבת הטלוויזיה הבילגוראית ביום השנה לציון השמדת יהודי העירייה. [לחץ על התמונה]



ליצרת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
 ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
 פקס: 03-5718129

ארגון יוצאי בילגוראי בישראל
Bilgoraj Jewish survivors Organization - Israel
www.bil-is.com



~ 12 ~

הפוסט של ארתור בארה והבלוג של ארגון התרבות ע"ש זינגר. [לחיצה על התמונות תפתח את האתרים]

Artur Bara שיתף קישור.
מנהל · 1 בנובמבר ב- 22:30 ·

ב-2 בנובמבר 1942 רצחו הכובשים הגרמנים ומשתפי הפעולה שלהם את חברינו היהודים. בעקבות המגיפה והממשלה אוסרת על איסוף בבתי קברות, לא יהיו חגיגות הנצחות. אנא זכרו והתפללו ועל חדלקת נרות, קיפול פרחים או הנחת חלוקי נחל. מקום: בית העלמין היהודי ב-ul. קונפניקה או מתחת לבית העלמין 'קיר זיכרון'. אפשר לקרוא על חורבן בבלוג -2-<https://singersociety.blogspot.com/.../2-listopada-1942>...listopada-1942

הצג את המקור · דירוג תרגום זה

SINGERSOCIETY.BLOGSPOT.COM
2 listopada 1942 rok. Zagłada Żydów Bilgorajskich.
2 listopada 1942 roku niemieccy okupanci wraz ze swoimi kolabora...

הנה חלק מהתגובות במרשתת לפוסט של ארתור, רק כדי להתרשם איך הקוראים מקבלים את הנושא:

דליה בר



Stefan Brzezinski

כן היה כזה מנוול ורוצח בשם קולסה אבא שלי סיפר לי עליו [היה רוצח יהודים בילגוראי שנשפט לאחר המלחמה והוצא להורג]

Gosia Klepacz שיתפה את הפוסט.

שלום לכולם ברכות ♥ אני חדש

Anna Sampolińska-Jaworska שיתפה את הפוסט.

! Witam wszystkich dzielących mój zachwyty i miłość do Singera

שלום כולם חולקים את התענוג והאהבה שלי לזינגר!

Zbigniew Nita

היי. התבונן בעמוד הפייסבוק של יאנוב בעמותת דיאלוג. אני יכול גם לראות את ההערה של ארתור. אנחנו מזמינים אותך.

Israel Bar-On

Artur real friend. You people are incredible. Not enough words to express the respect and love we have to you.

הינדה בייזר - רוזנבוש

ארתור איש יקר, אתה לא מפסיק לרגש... כל הכבוד.. פועלך לזיכרון הקהילה היהודית בבילגוריי ראוי להערכה ולדוגמא..

Christopher Bergin

!I was there today, leaving flowers and a candle. Never forget

Menahem Jawor

ארתור 60% מהתושבים בילגוראי היו יהודים! תודה שזכרת וכבוד!!!

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il

ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il

פקס: 03-5718129



~ 13 ~

והנה הבלוג של ארגון התרבות ע"ש זינגר [כולל עדות ורשימת הנספים. נא ללחוץ על התמונה]

עדותו של העד לייזר פרוכלנדר. כל האזור היהודי (כל הגטו) היה מוקף בחיילים חמושים במקלעים, ובאנשי א.ס.א במכוניות. כבר משעות הבוקר נשמעו קולות יריות מרחוק ומקרוב. אנשים פחדו למות. הם ידעו שזה אבדון. בזעם אכזרי, כמו של חיות פרא, התנפלו הגרמנים על אנשים חסרי הגנה ושלפו אותם מתוך מקומות המסתור שלהם. היו שם סצנות אימות שחורגות באכזריותן מכל דמיון. עד נוצרי למתרחש סיפר לי יום אחד: "ראשי מתפקע מעצם אזכור הסצנות

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
 ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
 פקס: 03-5718129



~ 14 ~

האכזריות ההן". צרחתיהן של נשים, וילדים זעירים ותמימים עלו לשמיים. העולם לא ראה אכזריות כזו מאז שנוצר". הסצנות הקשות התרחשו כאשר אמהות הופרדו מילדיהן. אף אחד מהם לא מסר את ילדו מרצון, ולא הייתה אם שאפשרה בשלווה לקחת אותו משם. הם נלחמו בחיות הגרמניות עד לנשימתם האחרונה. ברוב המקרים, הרוצחים הגרמנים ירו באמהות במקום. ככל שהסדיסטים הגרמנים רצחו יותר, כך גדלה תאוות הדם שלהם. לאחר שירו בילדי האם הם התחילו עם התינוקות. לילדים קטנים היה לגרמנים חבל לבזבז כדורים. רוצחים גרמנים ניפצו את ראשם של הפעוטות במדרכות ובשוליים. הרחוב כולו מוצף היה בדם יהודי. מרכז העיר והרובע היהודי נראו כמו בית מטבחים ענק אחד. דם נשפך כנחלים ולא נבלע באדמה הקשה. זו הייתה תחילתה של הפעולה האחרונה. 2 בנובמבר 1942. קצין הגסטפו, הרוצח ניסנר, פיקד על חיסול הגטו. הוא הורה לכמה גברים, ביניהם עדנו לייזר פרוכלנדר, לאסוף את הגופות. כל רחוב השלושה במאי ליד בית העלמין הישן ועד לביתו של לייזר קנדל היה זרוע גופות. ברחוב הסלול כולו זרם דם יהודים תמים. את השחיטה הגדולה ביצעו הגרמנים במשאבה ליד ביתו של ברוך הירשמן. אנשים מפוחדים רצו הלך ושוב. כיכר ריקה. כדורים ירדו כגשם מכל עבר. המתים וחצי המתים שכבו ליד השערים, בתעלות שלצד הדרך, בבתים במיטותיהם ולאורך כל רחוב השלושה במאי. לייזר פרוכלנדר, שהשתתף בפינוי הגופות, אמר כי הוא ועוד כמה גברים, ביניהם פישל ונחמן רנר, לא יכלו להתמודד עם מספר כה גדול של גופות. ווגסולה לווה עגלות מבית ליפא והניח עליהן את הגופות. בין הנרצחים במשאבה, העד זוכר, מלבד ברוך הירשמן: פרויד פרוידה, לייבוש ברזל ויעקב לייכטר. השניים האחרונים היו מונחים בתעלות הניקוז ליד הכיכר. לייבוש טייטלבוים. הרש גנק שכב כמה צעדים משם. כמה ימים לפני הפעולה, אשתו ילדה ילד. הרוצחים ירו בילד לעיני האם ולקחו אותה לטרבלינקה. הגרמנים פרצו גם לביתו של החייט בן הששים יוסל פרילינג והורו לו להתלבש במהירות. הזקן לא הצליח להתלבש באותה מהירות שרצו ממנו והכדור שם קץ לחייו בעודו שוכב במיטתו. הגרמנים עברו מבית לבית וירו בכל מי שפגשו. הם התנפלו על בית מינדי בריקס. היא התגוררה עם בתה אסתר ועם רייזלה קוקרמן (כלתו של חיים חיים (Jojna) וילדיה, כולם נהרגו במקום. הקוטל והרוצח המקומי פרנצ'ישק קולשה [Franciszek Kulesza] עקב צעד אחר צעד אחרי הגרמנים. הוא השתולל ובזז חפצים יהודיים. הוא היה כמו השטן שעף מבית יהודי אחד למשנהו בחיפוש אחר היהלומים היהודיים האגדיים. היהודים שנותרו בחיים ניסו להעיר לו: "חכה קצת, שודד. הדם עדיין לא התייבש. עדיין יש לך זמן לשדוד." אבל הוא רק צחק בחוצפה ישר לעיניים ושמח על המזל שנפל בחלקו. לחוליגן המזווע הזה יש חיי הרבה יהודים על מצפונו. הוא רצח רבים במו ידיו ומסר רבים שהסתתרו לידי הגרמנים. אבל הוא קיבל את מה שמגיע לו. בשנת 1948 הוא נידון למוות על ידי ממשלת פולין בזמושץ'.

להלן אני מפרסם רשימה של יהודי בילגוראיי שנרצחו. הרשימה לא שלמה. אנחנו כל הזמן עובדים על השלמתה.

ליצירת קשר

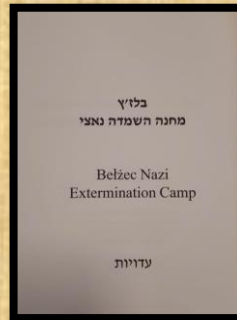
רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129



~ 15 ~

ספר חדש על מחנה ההשמדה בלז'ץ ראה אור ע"י ארגון יוצאי קרקוב [הרב רפי אוסטרופ]

הספר מחולק בחינם לכל המעוניין ויחולק ככל שישארו עותקים. סיפרה לי על כך יו"ר ארגון יוצאי קרקוב, הגברת לילי הבר. ומי שהכין, כתב וריכז את החומרים הוא הרב רפי אוסטרופ. מי שמעוניין שיפנה אלי, רק שיהיה ברור שיצטרך להגיע כדי לקבל את העותק שלו.



וכך כותב הרב רפי אוסטרופ על הספר:

אני מתכבד לבשר על ספר חדש חשוב לזכרון השואה: על מחנה ההשמדה בלז'ץ. יחסית לכל מקום אחר בסדר גודל כזה הקשור לשואה: על בלז'ץ אנחנו יודעים מעט מאד. מעט מאד. חלק מהסיבה היא שאין ניצולים. מעט מאד יהודים שנכנסו בשערי המחנה יצאו ממנה, ועוד פחות שרדו עד סוף המלחמה.

ישנה מחלוקת היסטורית גדולה כמה יהודים נרצחו במחנה. המספרים נעים בין 250,000 ל – 800,000 [יש פרק בספר על כלל הדעות השונות]. מכל הנרצחים, ברחו 7-8 יהודים תוך כדי המלחמה אבל כולם נהרגו בצורה זו או אחרת בחוץ. אנו יודעים על 2 בלבד ששרדו את סוף המלחמה: אלפרד רדר וחיים הירשמן. הסוף הטראגי של חיים היה שהוא נרצח אחרי המלחמה על ידי פולנים בלובלין בהפסקה בין דיונים בפני הועדה היהודית בלובלין על קורותיו במלחמה ובבלז'ץ. המספרים האלו כמעט בלתי נתפסים. בניגוד למחנות האחרים של מבצע ריינהארד: טרבלינקה וסוביבור, לא היה מרד בבלז'ץ. זו הסיבה שאפילו כמה עשרות ניצולים מתוך מאות האלפים שנרצחו שם - פשוט אין. מאות אלפים שעלו בעשן כאילו מעולם לא היו. אולי זו הסיבה שלקח 78 שנה מאז חיסול המחנה על ידי הנאצים להוציא את הספר הראשון בעיברית המוקדש בלעדית למחנה [למיטב ידיעתי]. האמת זה יותר ספרון מאשר ספר. פשוט אין הרבה חומר. המחנה נקרא במשך השנים "המחנה הנשכח".

איך ספר נולד?

לפני כעשור, זכיתי להכיר שני שורדי שואה נפלאים מקרקוב בזמן שלמדתי לתואר שני באוניברסיטת בן גוריון. לידי בספסל הלימודים, בשיעוריו הנפלאים של פרופ' אפי שהם Effie Shoham, ישבו נחום וגניה מנור כשומעים חופשיים. התחברנו מיד על רקע העניין המשותף בזיכרון השואה.

נחום שלח לי את העדויות שהוא ליקט ותרגם מפולנית על מחנה בלז'ץ כמקום שנרצחו רובה של קהילת קרקוב ובני משפחתו האישיים. הוא ביקש סיוע בהוצאה לאור של העדויות והליקוטים שהוא ליקט.

הבקשה שלו ישרה אצלי שנים רבות עד שפניתי לאישה רבת הפעלים לזיכרון השואה, לילי הבר Lili Haber. לילי היא גם יו"ר ארגון יוצאי קרקוב בישראל, גם חברה בוועדה הבינלאומית של אושוויץ, וגם אחראית לעוד פעילויות רבות הקשורות לקרקוב וזכרון השואה שרבים מדי מלהעריכם כאן (נשאר כמה דברים להספדים אחרי 120 לאוי"ט).

לילי הרימה את הכפפה והתחלנו במלאכה. לא ארבה בפרטים, אבל בשעה טובה הספר יצא לאור והודפס מטעם ארגון יוצאי קרקוב.

תודה מיוחדת לנחום מנור – שהוא היסוד שממנו הכל התחיל ואנו מברכים אותו להמשך חיים בריאים וטובים ביחד עם רעייתו גניה. תודה ל לילי הבר – שבלעדיה זה לא היה יוצא לאור. תודה לארגון יוצאי קרקוב בישראל שמימן את ההוצאה של הספר. תודה לתורמים את הצילומים החשובים שבספר: יקי גנץ, אווה קופר, ירון רשף, Muzeum Regionalne w Tomaszowie Lubleskim, Museum Krakowa, אני תפילה שספר זה יהיה מעט נחמה לנרצחים הרבים שאפרם שוכב בבלז'ץ ותודה על הזכות להיות שליח קטן לזיכרונם.

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129



~ 16 ~

על "היציאה", בתקשורת, של חברנו שלמה שרף והעליהום התקשורתי עליו [י. בר-און]

לאחר ששלח שחקן כדורגל ממוצא פנמי "לאכול בנות", שלמה שרף הושעה מתפקידו כפרשן על ידי מנכ"ל ערוץ הספורט. אני מכיר את שלמה שרף, אמנם שאנו באים משטחי עיסוק ועניין שונים: הוא מעולם הכדורגל ואני מעולם המוזיקה הקלסית, וכפי שאני לא מבין גדול בכדורגל הוא לא מבין גדול במוזיקה קלסית, אבל יש לנו בכל זאת עולם אחד משותף משם שנינו הגענו. העיירה הפולנית בילגוראיי שאת ארגון יוצאיה אני מנהל. אבי המנוח שמואל בר-און, ואביו של שלמה, משה ז"ל שניהם היו מאותה עיירה ושניהם שרדו את איימי השואה. אני מכיר את שלמה מספיק כדי לקבוע שהוא, עם כל מחוספסותו והדיבור הקולני שלו, רחוק מגזענות כרחוק מזרח ממערב. וכן, הוא בנו של ניצול שואה שנותר יחיד לאחר שעוד שישה מאחיו ואחיותיו ושני הוריו שהיו בעלי מנסרה בבילגוראיי נרצחו ע"י הגרמנים לאחר שהוסגרו ע"י פולני שהתפרנס מהמנסרה שלהם בהיותו מנהל עבודה שכיר של הסבא של שלמה. אני מכיר את דעותיו של שלמה, אני מכיר את המעטה של הרגשות שלו שלא כל אחד יודע. אני זוכר את מטעני הרגש וההתרגשות שלו כשלקח אתו את אביו בהיותו מאמן נבחרת הכדורגל שלנו למשחק בפולין, והזקן עמד ונופף בגאווה את דגל הכחול לבן בפניהם של ילדי משתפי הפעולה הפולנים והאנטישימים המקומיים. ואין מלים לתאר את ההרגשה שלהם כשנסע לאחר המשחק עם אביו כ 400 ק"מ לבילגוראיי, עיר הולדתו, וגילו פולנים שזכרו את המשפחה הנכחדת. ואני גם יכול לספר כיצד בשנת 1948 הגיעה משלחת של יהודים לבילגוראיי כדי לעשות "אקסומוציה" [גאולת המתים] והם הצליחו למצוא את שרידי הגופות של בני משפחתו ולהביאם לקבורה בבית העלמין היהודי בעיירה. אז כדאי שתבינו, ותפנימו. אחד שכזה לא יכול להיות גזען, ומהיכרות, כמי שנשא מספד על קבר אביו של שלמה, אני אומר לכם שהוא לא שכזה. ההיפך, הוא אדם מתחשב וחבר אמתי.

אז לפעמים בשל ה"פוליטקלי קורקט" אפשר להעלות על המוקד כל אחד שפלט משהו... איני בא להצדיק מלים "לך תאכל בנות" המרמזות שהשחקן הוא לא אחר מקוף. אבל שלמה כבר הספיק להבין שפלט שטות שלא במתכוון והתנצל עליה. גם אני אוכל בנות ואשתי תעיד שאיני קוף. מנגד, מגרש הכדורגל והעוסקים בתחום [צופים, שחקנים ופרשנים] אינו אולם קונצרטים [שגם בו קורים מקרים שנשמעות נאצות – למשל הקללות במחאה בקונצרטים שניסו להשמיע את וגנר, או שליחת סולן שהיה לו ערב גרוע לעסוק בצחצוח נעליים שזה עבורו עלבון גרוע יותר מלשלוח אותו לאכול בנות], בעולם הכדורגל יותר מתחומים אחרים ידוע מהו המקצוע העתיק של אימהותיהם של השופטים, נשמעות קריאות בנוסח "שיישרף לכם הכפר", ולומדים מכמני חכמת חיים מסוג אמרות השפר למשל של "האווירון" – אלון מזרחי: "אין לי מה להוכיח והוכחתי את זה היום על המגרש". ... "הייתי שלוש פעמים מלך השערים ואני מקום שישי בכובשי כל הזמנים, אז איך אני יכול להיות מטומטם?" ... "אני רוצה לשחק באירופה או בספרד."

כאמור שלמה שרף כבר התנצל על דבריו והבהיר אותם, וגם פנה למנהל הקבוצה וביקש להיפגש עם השחקן וליישר אתו את ההדורים. הוא לא אמר דברים איומים כפנחס גרשון שאמר: "גם בין השחורים יש צבעים. יש שחור כהה ויש מוקה. המוקה הם יותר חכמים. בדרך כלל השחורים הכהים הם מהרשוב, אלה שטיפה יותר מעורבים, ... השחורים האחרים הם באמת טמבלים", אמר חייך, ונשאר בחיים... שלמה שרף לא אמר שהסודנים הם סרטן בגוף האומה שעל כך מירי רגב לא

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

ארגון יוצאי בילגוראיי בישראל
Bilgoraj Jewish survivors Organization - Israel
www.bil-is.com



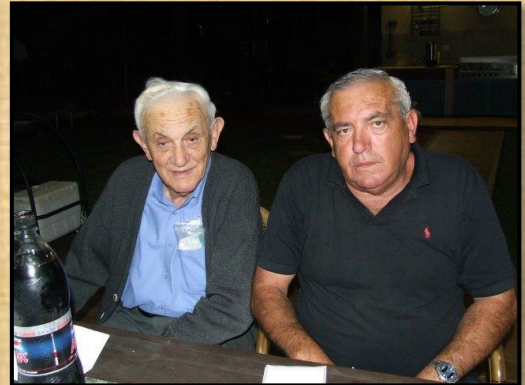
~ 17 ~

התנצלה. הוא לא אמר דברים נוראיים כפי שמכלוף זהר, וחבריו אומרים ולא חוזרים בהם, ומי בכלל שמע אי פעם את בנימין נתניהו מכה על חטא ומתנצל?

אז חברים תנמיכו את הלהבות. בלהט המשחק נפליטים לפעמים דברים שאינם צריכים להישמע. כל אחד מאתנו, בלהט המקרה ובזמן, אומר לפעמים דברים שלא מעידים באמת על מי אנו. מכאן ועד להאשים אדם בגזענות המרחק גדול ביותר. מעביר לכם דף מתוך אתר בילגוראיי שבניתי, המספר בתמונות על משפחת אביו. בתמונה המצורפת שלמה שרף ואביו המנוח משה שרף.

<http://www.bil-is.com/Family%20-%20Sharf%20Moshe.pdf>

שלמה שרף ואביו המנוח משה ותמונות מהביקור של שלמה ואחותו שרה זרקו בבילגוראיי וליד מה שהיה ביתם



דבריי אלו פרסמתי כפוסט בפייסבוק. וקיבלתי עליהם תגובות לכאן ולכאן. מן הצדק להביא גם את התגובות

[Zafira Malovany Shmukler](#) [יו"ר ארגון פולטוסק ויאנוב לובלסקי]

ועוד תוספת מעניינת לפי הרבה שנים הגיע לארץ לאחר המלחמה יהודי בשם סם דומב והיה נדמה לי במכבי כפר סבא. סם דומב עזב לארה"ב והתעשר מאד. מאד. כל הזמן הוא נשאר חבר של שרף. סם דומב היה אחד מהניצולים מהגשר של נהר הנארב בפולטוסק. אמו נרצחה על הגשר והנה לפני מספר שנים סם דומב נסע לביקור בפולטוסק כדי לחשוב על דרך הנצחה לאמו על גדות נהר הנארב ואל הביקור. הזה הוא לקח אתו את שלמה שרף וכאשר תלמידי יקנעם ראו אותו בפולטוסק הם יצאו מגדרם בשמחה... הזוי! מפגש עם שלמה שרף בפולטוסק

[Orit Kinstlich Bar On](#) [חברה בארגון בילגוראיי]
פוסט מרגש. תודה על השיתוף.

[גיל אורן](#) [לא מכיר אותן]

כל הסיפור (שרובינו מכירים) בשביל להוכיח שהוא לא גזען?
קודם כל ה"בן דיבוגה", הוא "אדם טוב" עושה ארוחות ומבשל לחברה... (בטח גם אתה מוזמן)
אבל גם רוח ובהמה!
יכול להביא לך 100 דוגמאות... אוכל בננות זאת מחמאה...
חוץ מכל זה? הגיע הזמן שיאסוף את הכלים וילך הביתה, הוא משעמם, לא מעניין, פרשנות תת רמה!
או כדבריו: "מה הוא קשור לכדורגל.. שיעלה למטוס..."
ה ב' ת ה!

[Israel Bar-On](#) [תשובתי לגיל אורן]

הי גיל. איני מבין בכדורגל ולכן אין לי ויכוח אתך באשר לפרשנות, איני נמנה על צופי ערוץ 5 ולכן גם איני יודע אם הוא משעמם וחזקה עליך שאתה כן יודע. אין לו צורך לעלות על מטוס כדי להגיע הביתה. בהמה הוא לא!!! ואיני יודע אם אתה מכיר אותו אישית כדי לסתור את דברי שהוא אינו גזען. אז אדם פלט מלים שאינם יאות וחדר בו הנה מתברר שגם אתה חוטא בכך. איני יהודי דתי אך יש בדת לא מעט אמרות יפות ואחת מהן היא "מקום שבעלי תשובה

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129



~ 18 ~

עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין! אז הוא התנצל מה שלא שמעתי ממך באשר לכינוי "בהמה" ואיני יודע איזה כינוי גרוע יותר, בהמה או אוכל בננות. גיל אתה בהחלט סוברני לאחוז בדעתך אבל אל תתקוף אותי על שאני רואה דברים אחרת. וחוזי מזה

גיל אורן [תשובתו לתשובתי]

ידידי היקר אני רואה שאתה לא מבין ולא צופה בספורט...

בן דיבוגה ביטוי שגור בפי ידיך, וגם על כל שחקן מחו"ל ש"לא שווה" בעיניי ה"מומחה..." "להעלות אותו עוד היום על הטיסה חזרה" ביטוי יומימי אצל ידיך... אם הוא לא היה מארח אצלו, את כל ה"חברה מהערוץ" לארוחות קבוע... הוא כבר מזמן היה עף! "יש בדת" משפט: עבר זמנו ובטל קורבנו.... או בשפת המוסיקה...הוא הרבה אחרי הפינאלה....

Aliza Zarchin [חברה ותיקה שלי]

מאיפה הוא ומהם ומיהם הקשרים שלו אינם קשורים לדבריו המכוערים, אך מודה ועוזב ירוחם.

Artzi Abraham [עמית וחבר, פנסינור עם רקע מוזיקלי]

ישראל, עניית לי בפרטי אחרי משהו שכתבתי על קוף ובננות, אתייחס ברשותך כאן. אילן היוחסין של שרף, איננו רלבנטי לעניין. גם אני בן לניצולי שואה, זה מקנה לי זכויות מיוחדות? גם אמירותיהם של גדולי האומה כמו מירי רגב אינן רלבנטיות. שלמה מחליק בלשונו ולא בפעם הראשונה. נכון, מגרשי הכדורגל (בכל העולם) אינם אולמות קונצרטים. יכול להיות שמדובר באמת באדם טוב (מה זה) אבל כפרשן הוא עילג, שפתו דלה להחריד, הוא מתנשא משל היה "המיוחד" וה"יציאת" שלו הן המוניטין שלו. שמח שהתנצל אבל זו איננה התנצלות כנה. ההסבר על פנמה כיצואנית בננות (עובדתית לא נכון) כ"הסבר" להתבטאות, מעידה על כך. עליו להתנצל קודם כל בפני השחקן, לקבל עונש השעיה ואז אולי ניתן יהיה למחול לו. מכל מקום, מכבד מאד את דעתך

Israel Bar-On [תשובתי ל Artzi Abraham]

אברהם, גם אני מכבד, ואפילו מאד, את דעתך ואותך אישית. הסיבה לסיפור המשפחתי היא כי יש בכך הרבה דברים ורבדים המלמדים על האישי ושאנים מתיישרים כפי שאני כותב עם הקולנויות והמחוספסות שלו שאתה מכנה עילג ובעל יציאות. ולא בשל הרלוונטיות לאמרה או שזה מקנה לו זכויות. מסכים אתך שהוא חייב להתנצל בפני השחקן וממה שקראתי בעתון הוא פנה למנהל הקבוצה שיפגיש ביניהם ולא קיבל עדיין מענה. אז הוא "טיפוס צבעוני" וזה מה שמחפשים בטלוויזיה, אבל אברהם ידידי. תנוח דעתך, אני מכיר אותך, הוא בעל לשון שלוחה אבל לא אדם רע ולבטח לא גזען.

Barak Tal [מנצח ומנהל מוזיקלי של אנסמבל סולני תל אביב שניגנה בהסרת הלוחט מקיר הזיכרון בבילגוראיי ובקונצרט בעיר]

לא ידעתי ששליימלה הוא מבילגוראיי. זה מגביר את הערכתי אליו. מסכים שהדברים שאמר לא היו במקום אבל לא צריך לצלוב אותו בכיכר על זה

Israel Bar-On [תשובתי לברק טל]

כן, עיירה קטנה, בסך הכל 7500 איש בפרוץ המלחמה. מהם 5500 יהודים שהם נרצחו 4500. אבל כמה אנשים ידועים יצאו ממנה? ארשום רק מעט מהם: הסופרים יצחק בשביס זינגר, אחיו הסופר הידוע י. זינגר ואחותו הסופרת אסתר קרייטמן [ודור שני שלהם הסופר ישראל זמיר - בנו של בשביס זינגר]. הסופר והמחזאי בן ציון תומר [ילדי הצל]. הסופרת שרה אבינון, הסופר שמואל בר-און, השחקן שמואל עצמון, השחקן ההוליוודי הרווי קייטל, השחקנית גולדי הון קרובת משפחה של משפחתו של הסופר והמחנך שמואל בן ארצי האן [אבא של שרה נתניהו], ההורים של מייק בראנד גם הם היו בילגוראיים, העתונאי ואיש התקשורת שלום קיטל, ועוד המון פרופסורים כגון יונה קרוננברג, עמליה אוליבר לומרמן מהאוניברסיטה העברית וגם מי ששמוליק מכנה "הפוטבוליסט" שלמה שארף. וזה רק חלק קטן מאותם 1000 איש שנותרו בחיים מיהודי בילגוראיי

Barak Tal [תשובת ברק טל לתשובתי] מדהים. ואיך הגורל התאכזר דווקא לעיירה הזו

Israel Bar-On [תשובתי לברק טל]

הוא התאכזר באותה אינטנסיביות כמעט לכל עיירה.

Orit Kinstlich Bar On [חברה בארגון בילגוראיי]

גם אמא שלי ילידת בילגוראיי ומרגש לגלות כאן שמות של ילידי העיירה מכל העולם (שמות מוכרים יותר ומוכרים פחות מהארץ ומהעולם).

Sara Tyler [משפחה מלונדון]

יפה כתבתה

רחל מור [חברה בארגון בילגוראיי]

וגם אני פולניה בת של לקס קופל יליד בילגוראיי...

כל הזמן "מזכירים" פולניה...לועגים על האוכל...על דעותי וכמובן מעשי...משחקת רמי...ומה קרה? זה מעליב? לא זו האמת...

Dikla Almagor [לא מכיר]

איש יקר שכולו לב אחד גדול, אנחנו אוהבים אותך

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il

ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il

פקס: 03-5718129



~ 19 ~

[דליה בר](#) [חברה בארגון בילגוראיי]



[ליאת דהן](#) [לא מכיר]

יכולה להעיד על שלמה שרף, כאדם רגיש, למרות החזות, העושה מעשים של חסד בסתר ובצניעות את זה אך אחד לא רואה וזאת גדולתו...!!!!!! במשחקי הנבחרת תמיד דאג לכבד דווקא נכים שלא היתה ידם משגת, שישבו בשורות הראשונות ולאחר המשחק לגשת אליהם בחיבה וזה רק חלק ממעשיו הראויים מאוד גם אשתו המנוחה לאה היתה אשת חסד עם לב מלא חמלה שתרמה רבות גם בהתנדבויות בבית חולים מאיר שם עבדה. אז באו נשכיל ללמד גם זכות

[Uzi Shalev](#) [חבר, מוזיקאי, נגן בתזמורת הפילהרמונית הישראלית]

מודה ועוזב ירוחם. שרף החליק על בננה 🍌🏈.

[Jonathan Bar-Gur](#) [חבר שהכרתי בפייסבוק]

הוא גזען כמו שאני טייס חלל שהגיע לירח.

[Eyal Nevo](#) [חבר שהכרתי בפייסבוק]

לא מכיר את השחקן, השאלה המרכזית היא לא מאיפה הוא אלא מה צבע עורו. אם הוא שחור ושרף שלח אותו לאכול בננות אז זו יציאה גזענית פר אקסלנס

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il

ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il

פקס: 03-5718129



~ 20 ~

פעילויות החודש בבית לייויק:

לפרטים נוספים, שאלות והרשמה ללימודים

מוזמנים לפנות אלינו לכתובת המייל: leyvikmail@gmail.com

או בטלפון: 03-5231830 (בימים ד' ו-ה' בין השעות 10:00-15:00)

12/11 - יהודי או צמחוני? על שתי הדתות של יצחק בשביס-זינגר

בתאריך ה-12/11 (חמישי) בשעה 19:00, דור ההמשך אוהבי יידיש - המשך דור ליבהאָבערס פון יידיש מזמין אותכם להרצאתה של הסופרת ג'וליה פרמנטו צייזלר - יהודי או צמחוני? על שתי הדתות של יצחק בשביס זינגר.



ג'וליה פרמנטו-צייזלר היא סופרת זוכת פרס משרד התרבות לסופרים צעירים, וחוקרת של ספרות יהודית-אמריקאית.

האירוע יתקיים בזום, להצטרפות יש [להקליק כאן](#) ולהקיש את הסיסמא: 381366

הכניסה חופשית!

19.11.20 - השקת הספר "דער מאמענט" - היומן ביידיש

בתאריך ה-11/19 (חמישי) בשעה 18:00, נשיק את הספר הנ"ל ונשמע הרצאה מפי המחברת ד"ר חני ברקת-גלנצר.

'דער מאמענט' היה העתון היהודי הנפוץ בפולין בין שתי מלחמות העולם. עורכי העיתון הצהירו שהעיתון עצמאי וללא נטיה פוליטית. המחברת תציג סוגיות מרתקות שעלו על דפי העיתון, כמו עמדות תרבותיות, היחס אל ארץ ישראל והאמנם פולין אימא טובה לכל ילדיה...

האירוע יתקיים בזום: להצטרפות יש [להקליק כאן](#) ולהקיש את הסיסמא: 922550

ד"ר חני ברקת גלנצר, אוניברסיטת חיפה. תחום מחקרה העיקרי הוא היסטוריה של עם ישראל בעת החדשה, ובייחוד התפתחות התרבות היהודית במזרח אירופה מהמאה ה-19 ועד מלחמת העולם השנייה. תחום זה כולל את היידיש כשפתו של העם היהודי במזרח אירופה, וכמרכיב מרכזי בלאומיות היהודית, בספרות ובעיתונות של יהודי התקופה.

הכניסה חופשית!

11/11 - חוג יידיש חווייתית עם טובה רשטיק

בימי רביעי וכמדי כשבועיים, תיפגש הקבוצה של טובה לקריאה ושיחה ביידיש. המפגש הקרוב יחול בתאריך ה-11/11 (רביעי) בשעה 10:00 בבוקר בזום.

להצטרפות יש [להקליק כאן](#), ולהקיש את הסיסמא: 235770

*יש לשלוח אלינו מייל מראש על-מנת לקבל את חומרי הקריאה:

leyvikmail@gmail.com

הכניסה חופשית!

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il

ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il

פקס: 03-5718129



תרבות היידיש והיצירה העממית

סדרת מפגשים במוזיאון העם היהודי בבית התפוצות בשיתוף בית שלום עליכם

תשפ"א, 2020-2021, ימי שישי, אחת לחודש בין השעות: 11:00-09:00

עורכת הסדרה: רבקה אדרת | יעצת אקדמית: ד"ר אביבה טל

המפגשים יתקיימו בזום אלא אם כן יחולו שינויים בהנחיות

- 20.11.20 מרחובת של עיר: יהדות מזרח איחפה בראי היצירה העממית - פרופ' מוטי זלקין
- "כוכבים תועים": בלאנדזשענדע שטערן, שחקני התיאטרון ביידיש כגיבורי של שלום עליכם - פרופ' אברהם גוברשטן

- 18.12.20 מבט קולנועי - יהודים של יום חולין בסרטים נדירים מאוסף המוזיאון - רבקה אדרת
- מסע בין עיירות לקראת הכנסת כלה. סיפורי מעשיות מגליציה מאת ש"י עגנון - ד"ר חחמה אלבג

- 22.1.21 עטרת פנינים, חושן של זהב וסינור - משום צניעותא
- מסורת מנהג ואמונה בלבושן של נשים יהודיות במזרח אירופה - ד"ר אסתי יהואס
- מיר ועלן בעסער שפילן יידיש טעאטער! (מוטב שנעשה תיאטרון יהודי) מחווה למחזותיו ושיריו של אברהם גולדפאך. כתיבה ובימוי: דורי אנגל, שירה ומשחק: וירה לוז'נסקי דורי אנגל, פסנתר: איגור אוסטרובסקי

- 19.2.21 "צפחיות בדבש, זנגבילונים, קליפות פומיראנצין ושאר-ירקות מטפטפים נופת" (זלמן שניאור) ייצוגי אוכל בספרות יידיש - פרופ' נתי כהן
- "די גאלדענע פאָווע": שיר העם המסורתי ביידיש. הרצאה בליווי הקלטות ארכיוניות - ד"ר מיכאל לוקין

- 19.3.21 מארק שאגאל והפולקלור היידי: תרבות חומרית, מוסיקה ושפה ביצירתו - פרופ' מרים ריינר
- "שדי קרע שטן" - קמיעות להגנה על היולדת והולד במזרח אירופה - פרופ' שלום צבר

- 23.4.21 "כאסוקפה נדרסת ברגלי השור והחמור": בין העיירה לרבייה - פרופ' מוטי זלקין
- "צאינה וראינה" - האוירים בטייטש חומש ומקורותיהם - אריאלה אמר

- 21.5.21 הרחנת מנוז'יק והגראף מנלבקי: תיאטרון היידיש העממי בוורשה - בני מר
- כל אדם והשד שלו... שדים ואנשים ביצירת יצחק בשביס זינגר - ד"ר בלהה רובינשטיין

- 18.6.21 הפייטן, הגנב ותיבת הנגינה: איציק מאנגר וה"אלטע היים" - ד"ר אביבה טל
- בין שמים לארץ: אמנות הכליזמר בעיירה המזרח-אירופית
- קונצרט מוסבר בהשתתפות חברי "תזמורת הכליזמר הישראלית" בניהולו של גרשון לייזרסון
- מוצעה ומדגים בחליל צד - ד"ר מיכאל לוקין

למידע והרשמה: טל' 03-7457808 | מחיר הסדרה: 560 ש"ח | לרכישה באתר:

עורכת הסדרה: רבקה אדרת: 03-7457908, rivka@bh.org.il

תמונה למעלה: "חתונה בטיילת של לובלין", מרדכי טננבאום, 1970, ציור שמן, המרכז לתיאור חזותי ע"ש אוסטר, בית התפוצות, באדיבות יהושע (טנא) טננבאום
 מוזיאון העם היהודי בבית התפוצות, קמפוס אוניברסיטת תל אביב, שער 2, רח' קלאוזנר, רמת אביב, www.bh.org.il



The Kotel International School
 בית הספר הבינלאומי
 לילדים יהודים
 על שם קotel



ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
 ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
 פקס: 03-5718129



~ 22 ~

כללי: [באדיבות גיל פארן יו"ר ארגון מדריכי פולין].

המכון הפולני מציין 20 שנות פעילות
מצורף קישור לסרטון שהופק לרגל 20 שנות פעילות המכון בישראל-
https://www.youtube.com/watch?v=-WmoGEmxFck&feature=emb_logo

How COVID Helped Us Reimagine Educational Travel
מצורף מאמר שנכתב לאחרונה ועשוי לעניין אותנו. מדובר בקבוצת סטודנטים שהיתה רגילה לסייר בפולין והקורונה אילצה אותם לעשות, חלק מהדברים בצורה וירטואלית. לא מכיר את הכותבים, אבל יכול לעורר מספר נקודות למחשבה.

הרצאות מוקלטות:

מהרצאות עמותת מדריכי פולין

ממכובדות אקדמית למשרתי מערכת פוליטית רצחנית חנן מנדל מביא את סיפורם של 86 יהודים- גברים ונשים שנבחרו בקפידה במחנה אושוויץ על מנת לשרת את מחקרי תאוריית הגזע הנאציות ונרצחו לשם כך במחנה נאציוולר. בהמשך התקיים שיח על השימוש בהשיגי הרופאים הנאצים טרם השואה.
לצפייה- <https://youtu.be/P6OF6F0gJkA>

מהרצאות בית טרזין

חפצים מספרים מאושוויץ מרצה- גיל פארן במחנה אושוויץ נותרו עם שחרורו כמויות רבות של רכוש שהגיע עם המובלים למחנה, רובם יהודים מכל רחבי אירופה. בין החפצים נותרו מאות רבות של מזוודות. על חלקן רשמו בעליהן שם ופרטים מזהים בעזרתם ניתן להפוך את החפץ הדומם לפרויקט הנצחה לאיש, לאישה ולמשפחה. במפגש נספר את סיפורם האישי של חלק מבעלי המזוודות. בהשתתפות ד"ר לאה שמיר שנאן- על גילוי הנעל של אחיה, עמוס שטיינברג, שנרצח באושוויץ-בירקנאו.
לצפייה- <https://www.youtube.com/watch?v=nbRq29YdCyo&t=172s>

מהרצאות בית לוחמי הגטאות

אמנות כעדות רישומי וילי אוקס מרצה- ענת ברטמן אלהלל
לצפייה- <https://www.youtube.com/watch?v=GrhZ84q5geQ>

The Stages of Memory against the Grain

מרצה- James E. Young לצפייה- <https://www.youtube.com/watch?v=zdbZsiERzNE>

מהרצאות עמיתי שפיגל בר אלן

יצירת קשרים יהודי אירופה יהודי מרוקו ויהודי ארה"ב נפגשים מרצה- דר' מיכל בן יעקב לצפייה- https://www.youtube.com/watch?v=nK0_6DVFXs

ניסיונות ההצלה של האדמו"ר מבוואן

מרצה- דר' חיים שלם לצפייה- <https://www.youtube.com/watch?v=xAcvOQNwSg0>

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

ארגון יוצאי בילגוראיי בישראל
Bilgoraj Jewish survivors Organization - Israel
www.bil-is.com



~ 23 ~

בברכה.

ישראל בר-און ורבקה ניב.

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129